

ZEMPLEN.

Társadalmi és szépirodalmi közlöny.

(Megjelenik minden vasárnapon.)

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt 50 kr.
Bérmertetlen levelek csak ismert kezekről fogadtatnak el.
Zéiratok nem adtnak vissza.
Egyes szám ára 20 kr.
A nyilvántartásban minden garmond sor díjja 20 kr.

HIRDETÉSI DÍJ:
hivatalos hirdetésekül:
Minden egyes szó után 1 kr.
Azonfelül bélyeg 30 kr.
Kiemelt, díszbetűs körzettel ellátott hirdetésekért terméérték szerint, minden centimeter után 3 kr. számítottatik.
Állandó hirdetésekül kedvezmény nyujtatik.
Hirdetések a „Zemplén” nyomdájába küldendők.

Egy üdvös intézkedés.

Bekopogtatott végre, a műveltség felvirágoztatása érdekében emelt díszes épületnek ablakán, a régen várt fehér galamb.

Kezünk között van a közoktatási kormány f. évi 5686. sz. a. kelt rendelete, mely a buta sötétség emésztő labirintusát, a kis gyermek organismusát, életét végveszélyvel fenyegető piszkos lyukakat, az értelmi felvilágosodás ledöntetlen gátjával emelt pyramisokat, a nemzeti érületet soha ki nem fejthető üzleti áruló helyeket: a zsidó zugiskolákat, a legszigorubb rendőri intézkedéssel beszüntetni, megsemmisíteni határozza.

Bizonyára erős, nagyon erős, sőt döntő okai lehettek a miniszteriumnak, hogy e fontos, de már régen várt rendeletet kibocsátotta.

Hiszen meg is van említve a hivatkozott rendeletben, hogy az ország különböző vidékeiről a közigazgatási bizottságok által jött gyakori panaszok képezték a rendelet kiadásának okát, mivel igen sok, sőt tömegtelen eset azt bizonyítja, hogy a zsidó zugiskolákban: „a tanulók a magyarnyelv és rendes tárgyak hátrahagyásával, sőt majdnem kizárólag a héber tantárgyak szertelen tanításával foglaltatnak el.”

És a rendelet okadatolásának e pontja igaz, való.

Hányszor emeltetett már panasz, a zsidó zugiskolák féreg módra történt tulszaporodása ellen?

Hiszen e lapok hasábjain majdnem permanenssé vált már a zugiskolák elleni nemes küzdelem. Soha sem a rágalom, soha sem az elfogultság, hanem az igazság tiszta mérlegével latolgattuk a zugiskoláknak a gyermek értelmi és testi fejlődésére vonatkozó káros és kóros voltát.

Mindig és mindenkor a legigazabb paedagógiai és nemzeti érveket állítottuk szemben a zugiskolák malitiájival.

TÁRCZA.

Szemere hagyományok.

Szemere Miklós levele Kazinczy Gáborhoz.

Lasztócz, 1861. december 1-én.

Kedves Gáborom!

Rosz tintám van, mi nekem halálom, de írnom kell hozzád, mert először: adósod vagyok válaszszal és pedig két levedre s már másfél év óta! (oh én bünös!) — másodsor: mert habár rövid nap hozzátok — hozzád s Miskához (Tompá) — készülök, számítok arra is, hogy valami zimankós idő honn talál marasztani, tehát legálabb levelem látogasson meg!

Ugy rémlik előttem, mint ha már száz éve volna mióta nem láttalak. Végtelen vágy szállt meg már menni hozzád; másként most téiben nem is mennék. Mindjárt szüret után gondoltam indulni; de a sors — Fáy Andrásként szólva — „nyullabot vont el krétás számvetésem felett” akarom nem akarom, meg kell ez idén is tartanom nevem napját, csak azontul mehetek utamra.

Ott kezdem leveletem, hol kezdeni szándékoztam, ha idejében válaszolok. Nagy, de nagy örömemre volt, hogy Ferencz bátyád százados ünnepélyére írt versemet szeretted. Nekem, ki nem jöttem divatba, egyes barátim méltány-

Kimutattuk, hogy a zugiskolák zsenge és ártatlan növendékei egész életükre inficiálva lesznek azon elfogult sektai elvek által, melyeket a nemesebb tudományos ismeretek el nem tulajdoníthatásának rovására a zugiskolákban nyertek.

Felhoztuk, hogy azért maradnak hátra minden széptől és jótól félrevonulva, a zugiskolákban agyon tömött zsidó polgártársaink, mert ott nem tanulhattak meg az emberbaráti kötelességet és a hazaszeretetet, ott nem tanultak meg egyebet, mint elfogult vallási fanatizmust és a művelődés minden tényezőjétől való irtóztást.

De hogy is tanulhattak volna egyebet azon légkörben, melynek ködös levegőjéhez a művelődés tisztult sugarai soha be nem hatolhattak.

Ott, ahol kitűnő izraelita tanítók által a mai kor kívánalmainak megfelelő iskolák vannak, p. o. S.-a.-Ujhelyben, Sárospatakon, még e helyeken is, egész a mai időkig, buján tenyészett a nevelés és szerbtövis: a zugiskola.

A hazafias irányú nevelés legbuzgóbb zászlóvivője megyei tanfelügyelőnk, mennyi sikertelen fáradozást, mennyi küzdelmet folytatott nevelésünk e mételey rendje ellen, és az eredmény még sem mutatta fel a kívánt sikert.

A közigazgatási bizottság valóságos mozgásba hozta a községek előjáróit; a községi előjárók nagy része (fájdalom, hogy nem mindannyian) valóságos ostromot indítottak a zugiskolák ellen és még mindig nem lehetett a bajon gyökeresen segíteni.

Végre a sokszorosán megújított panaszok oly sürűen jutottak el a közoktatási kormány tudomására, hogy az, mint a nevelésügy legfőbb őre és előmozdítója, a hajszálon függő damoklesi bárdot lebecsátotta a zugiskolák nyakára.

És ez fontos, igen fontos intézkedése a kormánynak. Ne kicsinyeljük, sőt emeljük fel a legnemesebb, a leghasznosabb és legüdvösebb intézkedések sorába.

lása minden örömem. Szeress is! tudod, hogy én a te poetád vagyok! te ösztönöztél írásra, ha rosszul találok troubadourkodni, kegyapai fejedre hárul fiad hitványsága. Pedig sok ellene van poetaságonnak: egyike ezeknek Ervin öcséd, ki Gálszécsben azt nyilvánítja többek előtt, hogy a feljebbi vers (a Ferenczre írott) nagyon gyönges száz kamattal áll a (Tompá) Miskáénak alatta.

Ezen most küldött költeményt a Kassán emelni tervezett Széchenyi halom ünnepélyére irtam s a Kubinyi Gusztáv által alakított Széchenyi albumba irtam le, de mást küldtem, mert vakarás történt benne s Széchenyi nevét rosszul irtam le. Ugy ne járj vele Kossuth miatt, kit nem kedvelsz, mint járt Vályi Pali, ki azért nem szerette, mert Széchenyit gyűlölte. Miska azt mondja, hogy alább áll a Ferenczre írottnál. Meglehet! s ezt fájlalom, mert másként: több oldalú amannál; ha tehát gyöngébb csakugyan, nem voltam embere tárgyannak. Fog tenni az is valamit, hogy nincs benne annyi lyrai szökellés mint amabban s egyszersmind, hogy: nem rimes költemény. De e verset majd visszaadod nekem Bánfalván.

Miska által egy kalendariumot küldtem neked. a — patakít. Három bohó versem van benne. Mert Antalí, mindig tréfás bohó versre szólít föl, így ugymond nagyobb kelete van a „profanum vulgus”-nál.

Toldynak én még mielőtt Lévay Józsi fel-szóltat volna, irtam a Ferencz árvái segélyzése

Itt az ideje, ha nem korán is, de nem is későn, hogy hazánk kereskedelmének ez ügyes és kiszámító tényezőjét, a magyar zsidóságot, kiszakasszuk az ügyetlen és tudatlan zugtanítók körmei közül, ne engedjük meg, hogy őket elrontsák és a nemzeti kultúra iránt érzéketlenné tegyék, küzdjünk az ő kiképzetetésök érdekében a mennyire csak lehet.

Igen nagy még azok száma, akik vonakodni fognak gyermekeiket az előhaladás oltárához vezetni, akik a hatalmas chinai fal bástyái által elzárva, nem engedik meg nekik többet tudni, mint amennyit apáik és ősök tudtak.

Első sorban a magyarságot és népnevelést terjesztő egyesületek nemes missiója vonja be működésének körébe a fanatizmus által teljesen izolált felvidéki zsidóságot és ne Galiczia felé, hanem Dél-Magyarország zsidóinak műveltsége felé terelje azoknak figyelmét. A népiskola szellemével ismertesse meg s fejtsse ki előtte, hogy: „*e szép haza fel fog virulni még,*” de csak úgy, ha igazán érző szívek fognak érdekeiért dobogni. Nekik nem lehet más népek felé tekinteni, ők ide vannak utalva, teremtve, e magyar haza talajához.

Ilyen eredményeket akarván elérni a miniszteri rendelet, üdvözöljük azt mindannyian. A közoktatási kormány feje, a nemzeti érdekek legfőbb támasza, akit monumentális nemzeti alkotásaiért csak legközelebb üdvözölt 10 évi miniszterségének betöltésével a magyar sajtó, e rendeletével a benne meggyökerezett reményeket ismét növelte. Azok a vezérférfiak, kik a kormány tanácsadói és a népnevelésügy vezetői, legyenek üdvözölve e fontos rendelet kiadása alkalmával.

A népnevelés, az ő szakértő és gondos működésök mellett, 12 év óta óriási haladást mutat, legyen e haladás mindig állandó a jövőben.

Érje el e fontos intézkedés a maga rendeltetését minél előbb, hogy Magyarország zsidó

ügyében. Akkor, midőn Deák már bevégezte a Vörösmarty árvái részére segélyt szedését. Sorban mentem valamennyi árváin! Lefestém előtte valamennyinek szigorú körülményeit, az egy Emilén kívül, kinek legalább türhető sorsa van. S leginkább emeltem ki szegény Hrabovszkint, ismerve szomorú körülményeit Grawen leírásából s a Dobos Jancsiéból, ki szintén szürtei lakos a forradalom óta. Deakkal nem lévén még akkor személyes ismeretségben, kértem Toldy indítsa részvétre az árvák iránt. S Toldy? nem is válaszolt levelemre. — Ezt a te barátodat van okom saját magam iránt is nem szeretni. Ötödéve Pesten néhányszor meglátogatta, többi közt — betegségében is, nem tartott méltónak viszontlátogatására. Nem e környéken (Széphalmon) jártában, sem később. No de legalább kedvencz költője vagyok. Ismered az általa, nem tudom hány év előtt kiadott „Költészet kézikönyvét”! Említve fogod benne találni az utolsó vers mázólót is, csak Szemere Miklóst nem. Bár, — s ezt komolyan mondom — ki T...i kiadott verseihez előszót, javalló előszót volt képes írni, ki széptani nézeteit ennyire compromítálhatta, kinek ennyi fogalma van csak a költészetről, az aligha nem okosan tette, hogy rólam megelégedeztet.

Miska köztünk volt szüret alatt mint tudod. Vénre játsza magát s némely tekintetben pedans papi s poetai emberré vált. Széptani nézeteiben pedig nagyobb mikrolog mint tán Erdélyi is.

vallásu népei magyar hazánk felvirágzása érdekében: *tenni tudjanak és tenni akarjanak.*

Ez lenne a mi forró vágyunk és kívánságunk!
Kovács Zoltán.

Különfélék.

(A m. k. kassai) postaigazgatóságtól a következő sorokat vettük: „Becsés lapjának folyó évi 10-ik számában „Beküldetett” megjegyzéssel az ottani postahivatal azon eljárása rovatott meg, hogy e hó 8-án este a hírlapok ki nem osztattak. Ezen ügy másoldalról is panasz tárgyát képezvén, azonnal megvizsgáltattam s ebből az derült ki, hogy a hírlapok kiosztását a hivatali főnök azon oknál fogva szüntette be, mert a nagy szélvihar miatt a vonatok késedelmesen érkeztek, úgy hogy a posta minden irányból egyszerre és este 1/8 óra után hozatott be a postahivatalba. E késedelem miatt a postahivatal személyzete a küldemények átvételével és szétosztásával annyira igénybe volt véve, hogy a hírlapok kiosztását csak este 9 óra felé kezdhetné volna meg. Minden összeütközés elkerülése és a közönség érdekeinek megóvása czéljából azonban elrendeltem, hogy a hírlapok vonatkozásában esetében is még aznap a szétosztás után kiosztassanak, s e czélból a postahivatalnak a közönség számára szánt helyisége 1/4 órára felnyitassék, hogy az ezen idő alatt jelentkezőknek a hírlapokat kioszthassa; kivételnek csak akkor lesz helye, ha a vonatok este 9 órára sem érkeznek be; 9 óra után azonban casinóknak, kávéházaknak és más társaságoknak a hivatali főnöknel való jelentkezése ki fognak adatni. Kassán, 1883. márczius 13-án. Biringer, m. kir. postaigazgató.”

(Három színigazgató) is folyamodott az itteni színház elnyerhetéseért s most körülbelül úgy áll a dolog, hogy egyikhez sem lesz szerencséje közönségünknek, pedig már nagyon is érzi szükségét egy jóra való társulatnak. Nem tudjuk e fordulat okát s nem is hisszük, hogy igaz volna a hír, melyet városzerte kolportálnak; t. i. hogy a színügyi-bizottság, bizonyos egyoldalú befolyás nyomásának engedve, állna utjában egyik vagy másik társulat idejövételének, mert akkor azt kellene mondanunk: hogy e bizottság nem a színügy és közönség érdekei, de egyesek kedvteléseinek áll szolgálatában. Utána nézünk a dolognak s ha csakugyan van valami a szállongó hirben, nem fogunk késmi a felszólalással, mert azt éppen nem szeretnénk, hogy bizonyos egyoldalú felfogások miatt a jó színtársulatok elhúzódnának városunktól.

(A városi) képviselő-testület csütörtöki gyűlésében elhatározta, hogy a csángó-magyarok, városunkon keresztül-utazásuk alkalmával a vasuti indóháznál küldöttségileg fogadtassanak s megvendégtessenek s ugyanekkor a színházi megnyitáskor harmadizben javukra tartott előadás 130 frt tiszta jövedelme 26 szegény család között öt forintjával kiosztassék. Mindkét intézkedés a legszebb jele annak, hogy vérrokonainkat e haza földjén mi is a legnagyobb örömmel üdvözljük s tekintve azt, hogy gyűjtés folytán városunk is tekintélyesebb összeggel járult a hazatelepítés nagy munkájához, elmondhatjuk, hogy Ujhely is megtette azt, a mit minden igazán s nemesen gondolkozó városnak meg kellett tennie.

(Legfelsőbb kitüntetések.) A király ifj. Farkas Lajos önkéntes tűzoltó főparancsnoknak a múlt évi november 18-iki árvíz-veszély alkalmával tanúsított sikeres és feláldozó működéséért

»Romlásnak indult hajdan erős Mihály!« a hónapi posta hozzá is visz levelet tőlem, melyben lidércszéjét korholom. A szüreten ő rendre föl-akadt verseimen ha nem az első négy szótag után tevém a caesurát, mi tőle nagyon hibás nézet, mert ezt nem kívánja valamennyi versem! Tegnap eszembe ötlik mások verseit átlapozni e miatt. S ime az én hamvai pap professoromat hasonlónak találm a Fáy részeg falusi birájához »Micsoda részeg disznó hever itt a sárban? Kísérjétek haza, — engemet pedig — sugja a hitesekekhez — támaszszatok addig a sövényhez...« Arany, mint Petőfi s Miska oly, de oly nagy mértékben nem tartják e szabályt, hogy mint, mind hármuktól idézett több versből kijegyzém s küldöm Miskának most, némely darabjaikban hemzseg e Miska által hibásnak tartott szabálytalanság. »Szécsi Máriájának« többi közt majdnem felében nincs megtartva. Lám a ludas! S ő még mást mer korholni! Szerinte Kazinczy-versemben sincs caesura. Neki is megküldtem akkor kinyomva, visszaküldte vörös plajbászsal vonva egy hosszú rudat minden sor első 4 szótagja után, illeté-kenen:

Vészek dühé | től | tépve, zordon hangon
Cser volt hajdan | ban | a magyar koboz sat.

Holott én ötödfél tag után tevém minde-
nütt s tagadom, hogy: hibásan. Csak sokára
vette észre, ugymond, hogy oda tevém. Elég
élhetetlenség! s mégis egész pedanssággal meg

elismerését nyilvánította, Csorba András tűzoltó egyleti-építésnek pedig ugyan ez alkalmából az ezüst-éremkeresztet adományozta.

(A tavasz) daczára a zimankós időnek, küszöbön van. Ezzel csak azt akarjuk mondani, hogy a munkaidő beálltával a városra is oly teendők várnak, melyeket már tovább nem lehet halasztani. Első és legfőbb a megyeházi közút gyökeres helyreállítása, melynek vize most már háromnegyed részben valóságos trágyalé. Közlekedési és tűzrendőri szempontból szintén nem lehet halasztani tovább a Wallis féle köz kiszélesítését, főleg, mert úgy tudjuk, hogy ennek létesítésére a nemes grófné igen előnyös és áldozatkészségét ismételtan tanúsító ajánlatot tett a városnak, melyet két kézzel kell megragadni. A harmadik teendő szépészeti tekintetből lép előtérbe; ez pedig a r. kath. templom tövében elhúzódo ronda boltok, vulgó földalatti lyukak szabályozása, melyek közül most legközelebb egy már összedől s a többire is hason sors várakozik. E boltok jövőre, kell, hogy a jó izlés és közegészségügy szabályainak megfelelő egységes terv szerint építtessenek ki, — vagy ami az utca kiszélesítése szempontjából leginkább kívánatos volna: sajátítassanak ki s bontassanak le. Akár egyiket, akár másikat, de meg kell tenni, mert e rondaság már türhetetlen s minden jó izléssel bíró emberre a legrosszabb benyomást teszi.

(A női házi-ipart) terjesztő egyesület javára egy műkedvelői előadás rendezése van tervben s Viczmány Ödön, az egylet elnöke e tárgyban kérvénnyel járult a városi képviselő-testülethez a színház átengedése iránt. Az engedély — mint halljuk — a képviselő testület által némi föltételek mellett meg is adatott.

(A közös temető kérdése.) A városi képviselő-testület kebeleiből alakított temető-bizottságnak lapunk mult 1882. évi 51. számában közölt 55403/82. sz. a. kelt belügyminiszteri leiratra vonatkozólag beadta jelentését, s ezen jelentés f. évi márczius 14-én tartott képviselő-testületi közgyűlésben tárgyalás alá vétetvén, elhatározott, hogy a képviselő-testület ragaszkodva az 1881. évi február hó 5-én 21. sz. a. hozott jogerejű határozatához, ismételtén kimondja, hogy a közös temetőt a vasuti indóházon túl az ugynevezett »Nádaska« dűlőben azon 20 holdnyi területen kívánja kihasíttatni, amelyet S.-a. Ujhely város urbéri rendezési és tagosítási perben eljárt végrehajtó bíró által 1876. évi május 30 án felvett elhelyezkedési tárgyalásról jegyzőkönyv 44. pontja szerint a volt földes uraság és a város közbirtokossága egyhangulag mint legcélszerűbbet kijelölt és az akkor működött tagosítási urbéri végrehajtó bíró megerősített; — mert a város határában e czéla alkalmasabb hely nem létezik, miután egészségügyi tekintetből kitűnő, és a város terjeszkedését nem gátolja, sőt idők multával netán szükségessé váló nagyobbítása sem ütközik semmi akadályba. — Miről Major István kir. törvényszéki bíró, mint a s.-a. Ujhely urbéri rendezési és tagosítási per végrehajtó birája szabályszerű eljárás és további intézkedés végett a zemplémei közegészségügyi bizottságnak 1881. évi december 18-án felvett jegyzőkönyv, továbbá az 1882. évi márczius 10-én 44/2569. sz. a. kelt megyei bizottsági határozat és a m. kir. belügyminiszteriumnak 1882. évi 55403. sz. a. kelt, fentebb érintett intézményének hivatalból hitelesített másolataival értesített rendeltetett. Ezekből kitetszik, hogy e tárgyban annak idejében tett felszólamlásunkat a városi képviselő-testület figyelembe vette s az úgy a f. évi ápril első napjaira

vörös krétázta minden sorát. Arany verseivel pedig Erdélyi tett így, azaz caesurátlannak állít kritikájában versei némelyikét, nem ott keresnév a caesurát, hova Arany tette; — minek nem Arany az oka.

Fiadat láttam — s beszéltem is vele — az ujhelyi bálban. Mily magas legény lett a nem oly régi kis fiuból! bizony repül az idő! Ha Jancsi öcséd nem mutatja, nem ismertem volna rá, gyermekkori arca sokat változott.

Tatárkoponyád, úgy hiszem most is a régi fizimiskával bír! Az lehet tatárfo, de nem Battué. Battu khán otthon Tatárországban halt meg szép csendesben — ágyában. — Nekem is van most egy tudja isten mi nemzetü koponyám, irtóztató vágással (mint egy kiszelt görögdiánye kanyarító) egyik oldalán. Karsa Tamás Bűdön, házához közel pinczét ásott s ime mintegy 27 csontváza bukkan; egymásra voltak minden rend nélkül hanyva. A falubeliek e tájon, temetőt soha sem hallottak. Onnan hozta e koponyát. Alacsony homlok s rendkívül kurta orr.

Országgyűlési beszédem itten is megtevé érdemlett hatását. Még azok is, kik téged nem szeretnek, elismerik, hogy ily philippikát Demosthen óta nem mondott szónok. Többi között egy, kiről azt véltem csak azért sem fogja dicsérni, midőn kérdezem tőle: mit tartasz e beszédről? Azt válaszolá meglepetésemre, hogy h á r o m s z o r olvasta el egy végtében, annyira tetszett neki.

kitűzött bírói átadás alkalmával végmegoldást nyere. Bizony kívánatos is!

(A sátoralja-ujhelyi) rabbiképző iskola egy semestrisét elvégzett tanulók közelébb ünnepélyt rendeztek az iskola helyiségében, melyre a fő-rabbi, Friedlieber Albert, Deutsch Herman s többen megjelentek. Az ünnepélyt alkalmi szónoklatok és társas vacsora egészítették ki. Ennyit közöltek velünk az érdekeltek, egy rövid értesítésben, de arról szó sincs, hogy a hazafias szellem is megtalálta volna ez estén nyilatkozási módját. Nem tudjuk, hogy az itteni rabbi képző iskolának mennyiben van, vagy nincs létezési jogosultsága, de igenis tudjuk azt, hogy Budapestben létezik egy országos rabbi szeminárium, mely minden tekintetben hazafias irányt követ s a vallásos érzelmek mellett a nemzeti nyelvet és szellemet is ápolja. Nem kételkedünk: hogy az ujhelyiben is van erre érzék, de a kellő tanerők hiánya miatt itt csakis a Talmudra van suly fektetve, ez pedig még nem minden, amit a mai haladó korban egy felekezet vezetésére hivatott egyénnek tudnia kell.

(Ez év folyamán) a Karolina-zárdától a Klastrom felé vezető, továbbá a „Verem” és „Klastrom”-utczák fognak burkolás alá kerülni. A zárdá melletti Mély-utca csatornával is el fog láttatni. A vállalkozó Columbo Alajos kassai kövező-mester, a csatorna-építést pedig Láng Nándor építészünk vállalta fel.

(Bogyay Zsigmond) sárospataki gőzmalom-tulajdonos, — kinek lisztkészítményei a legelső és legrégebb malmok gyártmányával fényesen kiállják a versenyt, — helyben a Rieder-féle fő-utczai házban lisztraktárt nyitott. Tekintve tehát azt, hogy a sárospataki gőzmalom, a felső számú lisztek kivételével, minden tekintetben versenyképes gyártmányt hoz piacunkra s fáradhatlan szorgalmu tulajdonosa folyton mindent elkövet annak emelésére, kell: hogy a fogyasztó közönség is jóakaratu pártolása által őt támogatásban részesítse. Mi erősen hisszük, hogy az nem marad el, mert — ha egyéb nem — a méltányosság is azt diktálja, hogy mindenek előtt saját iparunkat dajkálgassuk s hassunk annak fokozatos továbbfejlődésére.

(Halál egy bunda miatt). Szerencsétlenül járt ma egy hete Gyurász L. hercegi uradalmi-erdész, a kinek több napon keresztül az uradalmi erdőségeken lévén dolga, midőn hazafelé jött, Borsiban egy kis állomást tartott s mig maga betért — a korcsmáros fia kérésére — a korcsmába s a kocsisnak is küldött ki pálinkát, ez alatt a kocsis gazdája bundáját az egyik lóra terítette s maga is valószínűleg a korcsmába ment; kis idő mulva azonban kijövéen, a bundának hült helyét találta s tudtul is adta urának, hogy a bundát ellopták. Az erdész vállára kapva fegyverét, azonnal kisietett s a kocsit körül egy cigányfut látván ácsorogni, azt kérdőre vonta, — a gyerek sok zaklatás után megvallotta aztán, hogy a bundát apja vitte el. Ekkor Gyurász a tolvaj kérésére indult s meg is találta azt a korcsmától nem messzire, mintegy öt cigány társaságában; a cigányok közé menvén, azok által hatalmas füttykösökkel fogadtatott, úgy annyira, hogyha a korcsmáros fia a helyszínére nem érkezik, a cigányok az erdészt aligha el nem tángálják. E helyett azonban az történt — mint hírlik — hogy Gyurász a tolvajt egy-párszor arcul ütötte, más versió szerint pedig puskavesszőjével verte azt el. Elég az hozzá: az lett a vers szomorú vége, hogy a cigány leesett lábáról s az ujhelyi kórházba került, hol az nap meg is halt. Az orvosi

Isten veled Gáborom! rövid időn úgy hiszem hozzád toppanok. Karolinnak add át tiszteletemet s nöm s lyányom szives üdvözlését.

Hived **Szemere M.**

U. i.

Ugy! Ervinnel én régóta nem beszélék. Méltó okom van erre. Nem lesz — mintegy 11—12 én tul — néhány napig Bánfalván? tan nem ugy-e? mert kevés idő előtt volt ottan.

Legérdekesebbek e levélnek azon szakaszai, a Tompat jellemzőkön kívül, melyekből megtudjuk, hogy Szemere volt az, a ki legelőször sürgette Kazinczy Ferencz árváinak segélyezését, mi utóbb, későcskén ugyan, megtörtént, de oly színben, mintha az indító eszme másnak jószívben gyökerezett volna. Megtudjuk továbbá, hogy Szemere Pálon kívül csakugyan Kazinczy Gábor volt az, a ki Miklós bácsit a verselésre serkentette, — a mit némelyek kétségbe vontak.

Más alkalommal más ügyben fordult Kazinczyhoz Szemere. Ugyanis egyik versében jegyzetképp állítá, hogy »Bánkánt« első volt Dobrossi, a ki érvényre emelte. Erre Gyulai Pál épen Katona Józsefről írni készülvén, felkérte Szemerét, mondaná meg, hol és mit irt róla Dobrossi? Szemere azonban elfelejtette, honnan merítette állítását és sarokba lévő szoritva, 1860. jan. 18-án a »Káptalanfejű« Kazinczyhoz fordult utbaigazításért.

bonczvizsgálat azonban — mint halljuk — azt konstatálja, hogy a cigány más, egy elébb történt megveretésének esett áldozatául. A harmadik versió szerint az egész tragédia nem Borsiban, de a szállóskői állásban történt, hol az erdész étetett s a cigány család is — különben füzéri illetőségű — tanyázott. Az erdész bement a korcsmába egy pohár borra, később kocsisa is s mire ez visszajött, a bundát már nem találta a szekérben s gazdájának azonnal jelentette. Ez kiharagot s legott a cigányokat vette elő s azon kifakadással, hogy »nem kell neki sem biró sem zsandár, majd csinál ő igazságot« a vén cigányt egy bottal úgy elverte, hogy azt kórházba kellett szállítani, de mielőtt oda juthatott volna, utközbem a Pap-soron meghalt. Az orvosi bonczvizsgálat szerint a hulla mind két karja iszonyuan el volt verve, úgy, hogy a vérömlény egész mellkasra kiterjedt s okozta halálát. A szerencsétlen erdész, ki családja ember s a borsii korcsmáros fia, ki az erdészszel volt, vizsgálati fogságba helyeztetek.

(Országos) vásárunk után való három napon át oly irtózatot orkán dühöngött városunkban és a vidéken, a minő márczius végén s ez idén épen husvét közeledtekor az ember nem örömet tapasztal. Valóban az iszonyú szélvész oly kemény hideget vágott szemünk közé, a minő a tél derekán is megjárta volna. Míg az ország alvidékeiről verőfényes, meleg napokat jeleznek: addig mi egész márcziuson át azt voltunk kénytelenek hangoztatni, hogy a tavasz első hónapja sokkal gorombább, mint akármelyik téli hónap volt. Magától értetődik, hogy az ilyen felfordult időjárás miatt a mezei munkák még csak kezdetüket sem vehették s a természetet újraszületésére, egyhamar még csak gondolni sem lehet.

(Borzasztó látványnak) lehetett tanuja az ember a nagypiaczon kedden reggel hét óra tájban. Cs. J. székgyárdának egy lovas fogatán hajtott ki az udvarról egy suhanc; de mert a kijárat lejtős, a ló a rendesnél nagyobb sebességgel haladt kifelé s a fiu valószínűleg kellően fékezni nem tudván, egy sátonnak rohant, melynek fájában a hitvány jármű megakadt s összetört, mire a ló megvadult s eszeveszetten kezdett a nagy templom előtti meredeken leszáguldani. A szekérből már nem volt egyéb, csak a rud s az első tengely kerekével, a kerekék közül is az egyik csakhamar elmaradt. A szerencsétlen fiu e közben a rud kétszárnya közé akadt lábaival s hanyatt fekvő állapotban vonszoltatott a szárguldo ló által, borzalmas látványt nyújtva, hogy melyik pillanatban fogja fejét a kövezeten összezuzni. Szerencsére azonban a megyeház előtt lábait valamiképp kiszabadította s a további kényszerhelyzetből megmenekült, még pedig akként, hogy csak jelentéktelen sérüléseket szenvedett. A nekivadult lovat csak a Rákóczi-utca sarkán sikerült megállítani s jó, hogy kora reggel levén, még kevés nép járt az utcákon, mert különben több szerencsétlenség is történhetett volna.

(A virágvásár) nálunk az országok vásárok közt egyik a legnépesebb s a legnagyobb forgalmu szokott lenni; az idén azonban alig volt még csak számbavehető is, a minek legnagyobb oka valószínűleg a szerföltött kedvezőtlen időben rejlik. Említést nem is igen érdemel más, mint a szarvasmarha állomány, mely tekintélyesnek mondható; de a nagy mennyiség mellett is a marha ára igen magas volt. Általában el lehet mondani, hogy úgy az eladók, mint a vevők, a milyen nagy ügyvel bajjal jöttek be a locs-pocs időben, többnyire olyan »hosszu orral« mondtak »istenhöz-zádot« is.

(Áthelyezés s kinevezés.) Nagy Hugó a m. é. k. vasut állomási főnöke S.-a. Ujhelyből Királyházra tétetett át, helyére pedig Szász N. vasuti ellenőr lett kinevezve.

(Vakmerő betörés) történt f. hó 19-én a sárospataki népbank pénztári helyiségébe. A hivatalnokok déli 12 órakor, mindent rendben hagyva eltávoztak s az utca-kaput is pontosan bezárták. A tolvaj már ekkor bent rejtőzött az udvarban levő pinczehelyiségben s amint észre vette, hogy mindnyájan elmentek, előbujt rejtékéből s a tornácra — a hivatalhelyiség külső és belső ablakát betörve — a pénztárba hatolt. A helyzet és viszonyokkal ismerősnek kellett lennie, mert tudta, hogy az igénytelenebb kinézésű Wertheimban kell a pénzt keresni; tudta továbbá azt is, hogy most hatezer forint készpénz van benne. S ámbár ez a szekrény két ablak közt áll s ötöt két utcáról is meglehetett volna látni, mégis roppant vakmerőséggel munkához fogott. A vaszekerény párkányát baltafokkal leverte, így gondolván a szekrényt felnyithatni, azonban látván, hogy nem boldogul, az ajtó lapjára három baltavágást és egy kemény ütést tett, melyre azon némi horpadás támadt. Ez által sem remélvén sikert, a szekrény ajtajának fészegítéséhez fogott s annak gömbölyű rud-fogantyuját próbálta lecsavarni. A népbank helyiségében van az ügyvédi iroda is. Az irodában alkalmazva van S. S. jogász. Ez délután 1 óratájon elkérte egyik hivatalnoktól a kapukulcsot s ment dolgozni. A tornácra lépve, megdöbbenve látta, hogy az ablak be van nyomva s azonnal visszafordult, hogy e körül-

ményt az elnök és ellenőrrel tudassa. Ez alatt a zsvány kinyitotta a templom-utczára szolgáló egyik ablakot s egy székre fellépve, anélkül, hogy egy krajczárt is elvihetett volna, — elmenekült. Az összecsdült nép és hivatalnokok, a csendőr és biróval együtt csak a patkós csizma nyomait konstatálhatták. — Egy gyanú egyént a csendőrség elfogott, azonban ez teljesen igazolván alibijét, szabadon bocsátott. A merész betörő kilétét még csak találgatni sem képesek. Az igazgatóság azonnal erélyes intézkedéseket tett az intézeti helyiségnek jövőre való teljes biztosítása iránt. E betörésről sok mindenféle mendemonda szárnyal, de a valódi tényállás az amit fenebb elsoroltunk.

(A házalás) korlátozása tárgyában kelt szabályrendelet Pataky Miklós városi jegyző a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumnak mult évi 46184. sz. a. kelt leirata értelmében átdolgozván, azt a képviselő-testület f. hó 14 iki közgyűlésén bemutatta, mely a közgyűlés által elfogadott s az említett miniszteriumhoz jóváhagyás végett fölterjesztetni határozott.

(Értesítés.) Jelentem a t. cz. közönségnek, miszerint tánczikolámát j. hó ápril 1-én a »Diana« fürdő termében megnyitom. A beiratások lakásomon, a takarékpénztár szomszédságában eszközölhetők. Révész J. Imre táncz- és illemtanár.

(A sorozás) a szerencsi járásban is befejeztetett még pedig kedvező eredménnyel, amennyiben a sorhadi kontingensen felül a honvédségnek is 62 ujoncz jutott.

Nyilvános köszönet.

A s.-a. ujhelyi polgári olvasóköri nevében kedves kötelességünknek tartjuk köszönetünket nyilvánítani mindazon alant kiirt lelkes polgártársainknak, — akik zsenge egyetünk könyvtárának gyarapításához szívesek voltak ajánlkozásaikkal hozzá járlni; adakoztak pedig.

Lövy Adolf ur 25 kötet
Behina Miklós » 5 »
Réday Lajos » 1 »
Fuksz Jenő » 5 »

összesen 36 kötet.

Amidőn örömmel fejezzük ki, hogy a nagyérdemű közönséghez intézett felhívásunk csakugyan nem lett pusztában elhangzott szó, — egyidejűleg jelen alkalommal is megújítjuk azon azon alázatos kérelmünket, — hogy fölösleges könyveket egyetünk könyvtárának gyarapítására adományozni, s ez által az egylet szemleli életének emelésére közreműködni továbbra is sziveskedjenek.

Sstoralja-Ujhely, 1883-ik. márcziushó 24-én.

Schweiger Áron, Somogyi Bertalan,
könyvtárnok. elnök.

Nyilttér.

— E rovatban közlöttekért nem felelős a szerkesztőség. —

1883-iki

friss töltésű szolvai, polenai és luhi Erzsébet savanyu-vizek,

diszesen kiállított üvegekben kapható: Munkácson a főraktárban, továbbá: Nyiregyháza: a fiók-raktárban.

Kéretnek a gyógyszerész és kereskedő urak e gyógyhatású s e mellett a borral is igen kellemes italu savanyu-viz eladására.

Tisztelettel

Marsalko Károly,

Munk. urad. ásv. vizek bérlelője.

3—10

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos

BORÚTH ELEMEÉR.
Főmunkatárs: FAREAS BERTALAN.

Hirdetmények.

TK. 319/1883.

Árverési hirdetményi kivonat.

A tokaji kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Fuchs Jenő önkéntes árverési ügyében, a díszgyőri korona uradalom kérvénye folytán Lindenbaum Regina férj. Fuchs Jenőné vevő elleni 940 frt vételár és járuléka iránti ügyében, a tokaji kir. jbiróság területén lévő Tokajban fekvő, a tokaji 210. sz. tjkben 326. hr. sz. alatt foglalt Fuchs Jenő nevében álló 800 frtra becsült ingatlan birtok jutalékára (fele része) elrendeltetvén és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1883. évi áprilishó 20-ik napján délelőtti 9 órakor a tokaji telekkönyvi hatóság hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldetési áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 80 frtot készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 43. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. novemberhó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt övadékképes értékű papirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt a kir. járásbiróság mint tkvi hatóságtól Tokajban, 1883. februárhó 12-én.

Sill Henrik,
kir. aljbiró.

Hirdetmény.

Az első magyar-gácsországi vasut igazgató-ságának f. évi 1620. szám alatt kelt kérvénye folytán a m. kir. közmunka és közlekedési miniszter f. évi februárhó 13-án 5348. szám alatt kelt intézvényével e megyébe kebelezett Upor község határában fekvő s a vasut céljaira szükséges földterület kisajátítását elrendelvé, az ezen iránti küldöttségi eljárás foganatosításával 1881. év XLI. t. cz. 33. §-a alapján Évva András közg. bizottsági tag elnöke alatt Nemthy József szolgabíró, Szunyogh Dezső kir. főmérnök és Matolay Béla tb. aljegyzőből alakított küldöttséget bízom meg, s az eljárás határidejéül folyó évi áprilhó 5-ik napjának d. e. 10 óráját Upor község házához s onnan folytatolag a helyszíne tüzöm ki.

Mely helyen és időben való megjelenésre az összes érdekelt azon kijelentéssel hivatnak meg, hogy az eljáró küldöttség a kisajátítási terv megállapítása felett az érdekelték megjelenése nélkül is érdemileg fog határozni.

S.-a.-Ujhely, 1883. márcziushó 16-án.

Alispán távollétében:

Viczmány Ödön,

főjegyző,

mint a közg. bizottság h. elnöke.

1—1

Árverési hirdetmény.

Sztropkó mezővárosában az összes italmérés jog, az ehhez tartozó nagyvendéglő helyiséggel és korcsma épületekkel, folyó évi áprilhó 30-án délelőtt Sztropkón tartandó árverésen, 1883. évi október 1-től bezárólag 3 évre a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni. Az árverési feltételek alólirott-nál Homonnán megtekinthetők.

Lukovics Géza,

ügyvéd.

1—2

Lakás bérbeadás.

A Bohus-féle házban (pataki-utca) 2 utczai és egy udvari szoba; egy meleg és egy hideg konyha; pincze, kert és speis, Szent-György naptól kiadó. Értekezhetni Klein Móricznál, Papsor 220. szám alatt.

T. K. 233. sz.

1883.

Árverési hirdetmény.

A szerencsi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Prihoda Mária tályai lakos végrehajtónak Galovics Antal tályai lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a végrehajtó részére megítélt 60 frt tőkekövetelésnek s ettől 1875. évi november hó 25-ik napjától járó 8% kamatoknak 19 frt 20 kr. perbeli, 7 frt 8 kr. végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 8 frt 15 és 2 frt 26 krban felmerült költségeknek kielégítése végett a végrehajtási árverés a tályai 37 sz. tjkben adós Galovics Antal és a nem adós tkövi tulajdonostárs kiskoru Galovics Pál tulajdonául 62. hr. és 436. ó. ir. sz. alatt felvett 400 frt becsértékű ház 2172. hr. számu 118. frt becsértékű szőlő, a tályai 657. sz. tjkben ugyan azok tulajdonául felvett 1063 hr. szmu. 108 frt becsértékű szőlőből álló ingatlanokra az 1881. LXI. t. cz. 156 §-a értelmében elrendeltetvén, annak megtartására határidőül 1883. évi április hó 26-ik napjának délelőtti 10 órája Tályva városházához kitétik.

Miről is az érdekeltek azzal értesítettek: 1) hogy a megállapított kiküldetési ár a fenti becsár; 2) hogy a fent megjelölt ingatlanok ezen csupán egy árverési határon a kiküldetési áron alól is elfognak adatni; 3) hogy árverezni kívánók tartoznak a kiküldetési árnak 10%-át, készpénzben vagy övadékképes papirban bánatpénz képen a kiküldött kezéhez letenni;

4) vevő köteles a vételár 3 egyenlő részletben és pedig az első részt az árverés jogerőre emelkedésekor számítandó 15 nap alatt másodikát ugyanazonnapotól számítandó 30 nap alatt, a harmadikat ugyanazonnapotól számítandó 60 nap alatt, minden egyes vételárirészet után az árverés napjától számítandó 6% kamatokkal együtt ezen kir. járásbirósághoz intézendő két példány és két felzetten szerkesztendő letéti kérvény mellett a tokaji kir. adó mint letéti hivatalnál lefizetni;

5) hogy jelen árverési hirdetmény kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. jbiróság tkvi hivatalánál, valamint Tályva községe előljárási helyiségében megtekinthetők.

Kelt a kir. jbiróság mint tkvi hatóságnál 1883. évi januárhó 30 napja.

Tóth Pápay
kir. aljbiró.

69. szám.

1883.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a miskolci kir. törvényszék 7360/82. számu végzése által Brodi Vilmos végrehajtató javára Barabás János ellen 500 frt tőke, ennek 1882. év aug. hó 28. napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 66 frt 98 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 1975 frtra becsült 2 ló, 1 tehén, 1 tinó, 1 hintó, 19 sertés, házi-bútorok és eszközökből álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek az 545/1883. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Golopon végrehajtást szenvedett lakásán leendő eszközölésére 1883-ik év márczius hó 28-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozóknak ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Kelt Szerencsen, 1883-ik év márcziushó 15-ik napján.
Hegymeghy László,
kir. bir. végrehajtó.

Árverési hirdetményi kivonat.

A s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy ujhelyi Malaczkánits Anna mint Kató János férjétől származott kiskoru gyermekei t. és t. gyámja vécei lakos végrehajthatónak, Malaczkánits János vécei lakos végrehajtható elleni 64 frt tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtható elleni s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék (gálszécsi kir. járásbíró) területén lévő, a vécei 16. sz. tjkvben A. I. 1-23. sorszám alatt foglalt 418 volt urbéri bel-, külteleki és tartozmányból Malaczkánits Jánost fele részben illető jutalékra az árverést 975 frtban ezenel megállapított kikiáltásárban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanrész az 1883. évi májushó 30-ik napján d. e. 10 órakor Véce községe házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladtni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan rész becserének 10%-át vagyis 97 frt 50 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi-ministeri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnak 1883. évi februárhó 23-án tartott üléséből.

Br. Fillenbaum,
kir. tszéki elnök.
Sziráky,
kir. tszéki jegyző.

Árverési hirdetmény.

A szerencsi kir. járásbíró mint tkvi hatóság részéről közhírré teszi, hogy Janiga János s.-pataki lakos végrehajthatónak Papácsi Mihály és neje Tobiás végrehajtható elleni végrehajtható ügyében a végrehajtható részére megítélt 80 frt tőkekövetelésnek s ettől 1879. évi novemberhó 25-ik napjától járó 8% kamatoknak 12 frt perbeli 6 frt végrehajtható megállapított, valamint jelenlegi 15 frt és 4 frtba felmerült költségeknek kielégítése végett a végrehajtható árverés a tállyai 468. számú tjkvben Tobiás Mátyás és neje Escher Anna tulajdonául felvett 732, 733 hr. számú 400 frtra becsült ház, udvar és kertből és a tállyai 714. számú tjkvben 1781. hr. sz. Papácsi Mihály és neje Tobiás Johanna tulajdonául felvett és 342 frtra becsült szőlő ingatlanra elrendeltetvén, annak megtartására határidőül 1883. évi áprilishó 25-ik napjának délelőtti 10 órája Tállya városához kitézetik.

Miről is az érdeklettek azzal értesítetnek:
1) hogy a megállapított kikiáltási ár 400 frt és 342 frt;
2) hogy a fent megjelölt ingatlan ezen csupán egy árverési határnapon a kikiáltási áron alól is elfog adatni;
3) hogy az árverezni kívánók tartoznak a kikiáltási árnak 10%-át készpénzben vagy ovadékképes papirban bánatpénzképen a kiküldött kezéhez letenni;
4) vevő köteles a vételár 3 egyenlő részletben és pedig az első az árverés jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt, a másodikat ugyanazon naptól számított 30 nap alatt, a harmadikat ugyanazon naptól számított 60 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számított 6% kamatokkal együtt ezen kir. bírósághoz intézendő két példány és két felzetten szerkesztendő letéti kérvény mellett a tokaji kir. adó mint letéti hivatalnál lefizetni;

5) hogy jelen árverési hirdetmény kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság telekkönyvi hivatalánál, valamint Tállya községe előljárásiágánál megtekinthetők.

Kelt a szerencsi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóságnál 1883. évi januárhó 19-én.

Tóth Pápay,
kir. aljbíró.

1883.

Árverési hirdetményi kivonat.

A tokaji kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Matheidecz Gusztáv tokaji lakos onkéntes árverési ügyében Reichmann Hermann debreczeni lakos által beadott utóajánlat következtében a tokaji kir. járásbíró területén lévő B.-Kisfalud határában fekvő 153. sz. tjkvben 357., 358. hr. sz. a. foglalt ingatlanokra, az árverést 886 frtban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1883. évi áprilishó 6-ik napján délelőtti 9 órakor B.-Kisfalud község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladtni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becserének 10%-át vagyis 88 frt 60 krt készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi-ministeri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Tokajban, 1883. márczius 2-án.
Sill Henrik, kir. aljbíró.

Árverési hirdetmény.

A s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré teszi, hogy a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszéknek Rác Bertalan csődügyében 10138/81. P. sz. a. kelt végzése folytán a végrehajtható árverés a s.-a.-ujhelyi 935. sz. tjkvben 4632/a. hrsz. alatti Rác Bertalan nevén álló 162 frt becserértékű rétre, továbbá a s.-a.-ujhelyi 2355. sz. tjk. 4666. és 4710. hr. sz. alatti szántóföldből 7/24 részben Rác Bertalan csődötömeget illető s 28 frt becserértékű jutalékra, a s.-a.-ujhelyi 1217. sz. tjkönyv 1982., 4202/b. és 5565. hrsz. alatti ingatlanból, említett csődötömeget fele részben illető s 109 frt becserértékű jutalékra, a csarnahói 24-ik sz. tjkönyv 2512., 2539., 2598., 3163. és 3552. hrsz. a., a s.-a.-ujhelyi határában lévő ingatlanból szinte nevezett csődötömeget fele részben illető s 191 frt becserértékű jutalékra, az ugyanottani 188. sz. tjkönyvbeni 3625. hrsz. a. rétből szinte Rác Bertalan csődötömeget fele részben illető s 75 frt becserértékű jutalékra, továbbá ugyancsak a csarnahói 194. sz. tjkönyvben 2516., 2538., 2592., 2541. és 3593. hr. sz. a. ingatlanból Rác Bertalan csődötömeget fele részben illető s 394 frt becserértékű jutalékra, további a csarnahói 197. sz. tjkönyv 2609. és 3493. hrsz. a. ingatlanból szinte Rác Bertalan csődötömeget illető s 29 frt 50 kr. becserértékű jutalékra, a csarnahói 216. sz. tjkönyv 3097., 3505. és 3535. hrsz. a. említett csődötömeget nevében álló s 247 frt becserértékű ingatlanra, végül a gercselyi 139. sz. tjkönyv 160., 201. hrsz. a. ingatlanból Rác Bertalan csődötömeget fele részben illető s 463 frt becserértékű jutalékra elrendeltetvén, annak megtartására határidőül 1883. évi májushó 9-ik napjának délelőtti 10 órája S.-a.-Ujhelybe a kir. törvényszék telekkönyvi helyiségébe kitézetik.

Miről is az érdeklettek azzal értesítetnek:
1) hogy a megállapított kikiáltási ár 162 frt, 28 frt, 109 frt, 191 frt, 75 frt, 394 frt, 29 frt 50 kr., 247 frt és 463 frt;
2) hogy a fent megjelölt ingatlanok ezen csupán egy árverési határnapon a kikiáltási áron alól is elfognak adatni;
3) hogy árverezni kívánók tartoznak a kikiáltási árnak 10%-át, vagyis 16 frt 20 krt, 2 frt 80 krt, 10 frt 90 krt, 19 frt 10 krt, 7 frt 50 krt, 39 frt 40 krt, 2 frt 95 krt, 24 frt 70 krt és 46 frt 30 krt készpénzben vagy ovadékképes papirban bánatpénzképen a kiküldött kezéhez letenni;
4) vevő köteles a vételár három egyenlő részletben és pedig az első 1/3-ad részt az árverési leütés után azonnal, a második 1/3-ad részt az árverés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap alatt, az utolsó 1/3-ad részt ugyancsak az árverés jogerőre emelkedésétől számított 45 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számított 6% kamatokkal együtt ezen kir. törvényszékhez intézendő két példány és két felzetten szerkesztendő letéti kérvény mellett a s.-a.-ujhelyi kir. adó mint letéti hivatalnál lefizetni;

5) hogy jelen árverési hirdetmény kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. törvényszék telekkönyvi hivatalánál, valamint S.-a.-Ujhely, Csarnahó és Gercsely községe előljárásiágánál megtekinthetők.

Kelt a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnak 1883. évi februárhó 9-én tartott üléséből.

Br. Fillenbaum,
kir. tszéki elnök.
Sziráky,
kir. tszéki jegyző.

„MARGIT“

gyógyforrás.

Bécsi világi kiállítás

Erdem-érem.

ezüst-érem.

Szobránosi kiállítás 1881 I-ső osztályú Diszoklevél.

Hazánk ezen, vegyi összetételénél fogva nevezetes gyógyvizét a lélegzési, emésztési szervek idült huratos bántalmainál, torok-, gége-, légső- és hörgbetegségekben kiváló sikerrel használják: Budapestén **Dr. Korányi Frigyes, Dr. Gebhardt Lajos, Dr. Navratil Imre, Dr. Poór Imre, Dr. Kétly Károly, Dr. Barbás József.** — Bécsben **Dr. Bamberger Henrik, Dr. Duschek** egyetemi tanár és közkórházi főorvos urak. — Ezen tekintélyek nyilatkozatai szerint a **Margit-forrás** nemcsak méltó versenytársa a **Seltersi, — Gleichenbergi, — Gieshübli, — Radeini, — Vichyi, — Emsi** s hason összetételű vizeknek, hanem **gyógyhatásban azokat több tekintetben felül is mulja.** — **A mellbetegek klimatikus gyógyintézeteiben, különösen** az általánosan ismert és ma leglátogatottabb **klimatikus gyógyintézet Görbersdorfbán a Margit-forrás** otthonossá vált.

Szándékos félrevezetések elkerülése tekintetéből kéretik a tekintetes orvosi kar, ugy a t. cz. közönség, hogy az eddig használt „Luhi“ név mellőzésével ezentul csak a „Margit-forrás“ elnevezést használni sziveskedjenek.

Borral használva a legegészségesebb és legkellemesebb ital.

KIZARÓLAGOS FŐRAKTÁR:

ÉDESKÜTY L.

magyar kir. udv. ásványviz-szállítónál

BUDAPESTEN, ERZSÉBET TÉR.

Fleischer és Társa

gépgyára és vasöntődéje **Kassán,** eperjesi ut. 6. szám és Kassa mellett a **Csermelyvölgyben**

ajánlja a könnyű és szilárdan szerkesztett:

sorba-vetőgépeit meritőkerék, vető-

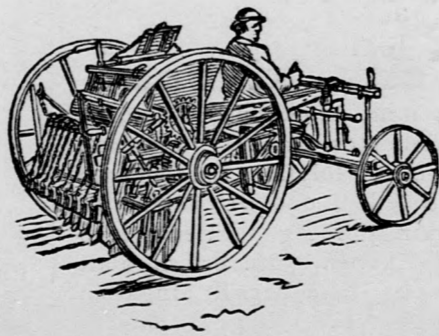
hengerekkel, **szórva-vető gépeit,**

ekéit, boronáit, hengereit, töl-

tőgetőit stb. továbbá:

Baker és magtárrostait, minden-

nemű **szivattyúit** stb.

Csermelyvölgyi gazdasági gépgyárunkban

Kassa mellett gépgyártmányaink jelentékeny készletét állandóan tartjuk, bizományi raktárt pedig

Kornstein Ignác urnál **S.-a.-Ujhelyben**

Gazd. gépeink képes és öntődénk gyártmányai árjegyzékét kívánatra ingyen s bérmentve küldjük.

S Á T O R A L J A - U J H E L Y B E N .

Hirdetmény.

Tisztelettel tudatom a nagyérdemű közönséget, miszerint: a

czim- és műfestészeti

szakmában vágó munkákat felvállalok, u. m. templom-, oltárok, tükör- és képrámák ujonnan aranyozására, továbbá: mindennemű emlékkövek és oszlopokra; ügyvédi, vendéglői, kereskedői czim-táblák, fára, üvegre, kőre, bádogra stb. való festésére; végre a legfakóbb színű olajfestésű képek eredeti színre való visszaállítására, valamint gipszfigurák előbbi színre való visszaállítására és azok vörös réz, valamint arannyal befestésére.

Kívánatra minták láthatók.

Bővebb értesítést nyerhetni a „Zemplén“ könyvnyomdájában.

A n. é. közönség mielőbbi becses megrendelését elvárja tisztelettel

Sztraha József, műfestő.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt 50 kr

Bérmentelen levelek csak
ismert kezekből fogadtat-
nak el.

Írásokat nem adtnak
vissza.

Egyes szám ára 20 kr.

A nyilatkozat minden gar-
mond sor díja 20 kr.

ZEMPLEN.

Társadalmi és szépirodalmi közlöny.

(Megjelenik minden vasárnapon.)

HIRDETÉSI DÍJ:

hivatalos hirdetésekénél:
Minden egyes szó után
1 kr.
Azonfelül bélyeg 30 kr.

Kiemelt, díszbetűt s kör-
zettel ellátott hirdeté-
nyekért tértmérték szerint,
minden centimeter
után 3 kr. számítatik.

Állandó hirdetéseknek
kedvezmény nyújtatik.

Hirdetéseket a „Zemplén”
nyomdája küldendők.

A középiskolai törvényjavaslat.

II.

A középiskolai törvényjavaslat felett az általános vita, oly érdeklődés közt folyt a t. háznak, a melyet a tanügygyel ex asse foglalkozó tanférfiak meglepetve láttak. Azonban jegyezzük meg, hogy ezen érdeklődés, a törvényjavaslatnak nem annyira paedagogiai, mint inkább államjogi része felé irányult. Az államjogi rész az, mely ellen sikra szállt a leghazafiasabb gondolkodó prot. férfiak nemes csatasora s mely ellen küzd az erdélyrészi szász protestantismus, hogy kimutathassa rokonszenvét a németországi Schulverein s ellenszenvét a magyar állam eszméje iránt. S ezen harcban — amint az igen természetes — a hazafias magyar protestánsoknak rendkívül nehéz szerep jutott osztályrészul. Mert míg Gull és Wolf, a prot. autonomia védelmének örve alatt, a folyó hó 6-iki ülésen nyilván Berlinben beszélt, addig 7-én Lükő és Mocsáry Lajos, a tiszta magyar hazafiság alapján állva, a törvényjavaslatnak ezen részét, mint a kormányhatalom illetékelen tulterjeszkedését célzó, voltak kénytelenek az ékesszólás hatalmas erejével, úgy is mint protestáns férfiak, támadni meg. Mocsáry nagyszabású beszédében, különösen arra fektette a fősúlyt, hogy a prot. iskolai önkormányzat, ezen törvény életbeléptetése által megsemmisítettik, mert ezentul a protestánsok iskolát csak engedély mellett fognak állíthatni, csak az állam által képesített tanárokat fognak választhatni, a tanárok számának szaporítása vagy csökkentése sem tőlük fog függni, az iskolai felügyelők jogai a főigazgatók és miniszteri biztosok kezébe lesz játszva, a tanterv a kormány jóváhagyásától fog függni, a tankönyvek cenzura alá esnek s a kormány feljogosítottatik esetleg az iskolától a nyilvánossági jogot is megvonni. A fátum különös szeszélye okozta azt, hogy

Tisza Kálmán, a prot. főur mint kormányelnök, Mocsáry L. után a javaslat védelmére tetszés között szólhatott fel, s ezt is a szászok túlkapasainak köszönhetjük, A márcz. 8-iki ülésen a prot. autonomia védelmére Helfy Ignác kelt fel, első katolikus férfi, aki megátadott önkormányzatunkat nagy és fényes beszédben védelmezte. Különösen utalt a javaslat 22. §-ára, melyet a protestánsok joggal tarthatnak az iskolai autonomiára sérelmesnek, mer az — bármint tagadják is a kormány padjairól — határozott eltörlése az autonomiának. Helfy a javaslatot különben nemcsak autonomiai, hanem magyar állami, tanügyi, szabadelvűségi és nemzetiségi szempontból is elvetendőnek jelentette ki; mert ami a nemzetiségi szempontot illeti, annak intézkedéseit részint feleslegeseknek, részint nagyon is kevésnek találta. A márcz. 9-iki ülésen br. Prónay Dezső, az ág. evangélikusok egyetemes felügyelője emelt szót. Prónay, anélkül, hogy a felekezeti szennvedélyeket akarta volna felköltöni, tapintatosan és szakavatottan szólt a tárgyhoz. S ez annyival inkább helyes, mert a t. ház hangulata a felekezeti szellemű beszédekre nagyon kedvezőlen; de Prónay eltalálván az igaz hangot, beszéde tetszésben részesült. Nagyszabású beszédében leginkább azon adatok hatottak, melyekből kitűnt, hogy az ország legszegényebb lakosaiból álló protestánsok többet költenek iskoláikra, mint az állam. Ezen adatok annyira érdekesek, hogy lapunk olvasóival azokat részletesen is meg kell ismertennünk. Főlemliti, hogy a 179 középiskolából a tankerületi főigazgatók körébe beosztott tanintézetek száma ez: 89 gimnázium és 26 reáliskola. Az állami költségvetésből részint fentartatik, részint csak segélyeztetik 8 gimnázium és 20 reáliskola. A tanulmányi alapból fentartatik 33 gimnázium, a szerzetesek által 34, vagyis a kettőt együttvéve 67, a melyeknek katolikus jellegük van. Ezen in-

tézeteken kívül a szoros értelemben vett Magyarországon van ág. evang. gimnázium 19, ref. gimnázium 30 és egy egyesült prot. (Rimaszombat.) Ez együttvéve 50. Unitárius gimn. van 3, az erdélyi ágost. superintendenciának 5 teljes és 5 nem teljes gimnáziuma; a görög keletieknek van 3 gimnáziumuk. Az állam a középoktatás céljaira áldoz: az állami költségvetésben a gimnáziumokra fel van véve 143,000 forint, a reáliakolákra kerekaszámban 430,000 forint. A tankerületi főigazgatóságok 33,000 frtba kerülnek. A magyarhoni evang. egyház 296,000 forintot fordít gimnáziumaira, tehát az ország legszegényebb lakosaiból álló felekezet majdnem kétszerannyit, sőt még annál is többet, mint az állam. Prónay után Göndöcs Benedek szólalt fel, különösen paedagogiai oldalról ténnyel meg a törvényjavaslatot s partolá Herman és Hege-düs L. külön véleményét. A görög nyelvet a rendes tantárgyak sorából kihagyandónak véleményezvén. Ugy látszik: a részletes vitánál ezen kérdés teljesen acut jelleget fog öltetni, sejteti az ez irányban már megindult hirlapirodalmi actio s azon körülmény, hogy Szász Károly, miniszteri tanácsos is szükségesnek látta a klaszikai oktatás, jelesen a görög studiumok védelmére kelnit a „Nemzet” hasábjain. Erre mutat azon körülmény is, hogy bár a vita már igen előre haladott stádiumban volt, Hoitsy Pál nagy beszéde mégis általános figyelmet tudott kelteni. A ház a vitát már meguntta, de azért szónok mentől jobban belemélyedt tárgyába, annál többen hallgatták, s szakértő, magához a tárgyhoz, a középiskolai oktatáshoz hozzászóló értelmes s erős érvelésű fejtegetéseivel lebilincselte az egész haz figyelmét. Az egész-vitában — tekintve szakszerűségét — legkiemelkedőbb beszéd kétségkívül Hoitsy Pálé volt. Ő határozottan szakit a mai oktatási rendszerrel teljesen kihagyandónak véli az egész görög-latin oktatást, mint teljesen sikerlent s mint olyat,

TÁRCZA.

A glecserek vagy jégárok.

Írta: Szabó Kálmán.

Sok szépet és megragadót, gyönyörködöttöt és magasztosat alkotott a föld színén a teremtő keze. Az alföldek egyhangu mezejére helyezé a légtükörzödés csalóka képeit; a háborgó hullámok tetejére millió, meg millió apró, fényes bogarkákat hintett; itt-ott pálmakkal ékeskedő korallszigeteket emelt ki a hig folyadékból, talán azért, hogy a tenger végtelenjében bolyongó hajós kifáradt szemének legyen legalább egy parányi nyugpontja a beláthatlan szintájon. Azonban a természet a földnek semmiféle alakzatát sem ruhazta fel annyi meglepéssel, mint a hegyeket; a természet sehol sem mutatkozik úgy a maga pompájában és nagyszerűségében, mint a hegyi vidéken. Egy hegység az ó domborzati változottságával és az ebből folyó különböző klimájával, állatvilági és vegetatiójával, égbenyuló csucaival és kies völgyeivel, hegyszakadékaival és merész hágóival bámulatra ragadják még a legblazirtabb embert is. A föld ezen alakzatának kebelén nyugosznak jelen elmékedésem tárgyai: a glecserek is.

Azon axiomából kifolyólag, hogy a magasság növekedtével a hőmérsék folytonosan csökken,

még a téritők között is kell lenni oly helynek, hol a csapadék csak szilárd halmazállapotban fordul elő. Azon vonalat, mely a változókonny csapadéki övet a hó fehér övétől elválasztja: közönségesen hóvonalnak nevezzük. Természetes, hogy ez a téritők között magasabban, a mérsékelt s még inkább a hideg földövön alantabb fekszik; mindegyik Zónán pedig a hűvösebb időszakokban lejjebb száll, a melegebb hónapokban fellebb emelkedik, egyszóval helyzete folytonos ingadozásoknak van álvetve.

Az örökös hó határán túl lecsapódott hó a meleg hónapokban sem olvad el egészen, hanem összegyűlvén a vizmoszta helyeken, az ugynevezett debrókban, nagy része ott évről-évre megmarad. Az így megmaradt hónapok felső része a nap által felolvasztatván, az alsó részekre foly, hol a hideg következtében jégmaggá, azaz oly állományvá fagy, melynek belseje hó, külső része pedig jégkéreg. Ez a jeges hó, vagy firn. A hőtömeg felső részei azonban az alsókra nyomást is gyakorolnak. Ezen nyomás az alsó részekből a meleget kihajtja s a felsők felé üzi, miáltal amazok megfagnak, ezek pedig megolvadnak. Így előáll egy óriási, többé-kevésbé összefüggő jégtömeg, egy ritka szépségű természeti tünemény, mely glecsereknek, vagy jégfolyónak nevezetük.

A jégár, mint neve is mutatja, nem fekszik mozdulatlanul, hanem lassan-lassan csuszik lefelé. Ezt eleinte a tudósok sem hitték, míg végre Hugi ennek kipuhatólása végett 1827-ben a Finsteraarhorn jégárján czélpontul egy kunyhót építvén, kitűnt, hogy a jégár évenként 102 métert csu-

szamlík. Minthogy ezen mozgás a jégár ónsulya, de legfőképp a nap heve által eszközöltetik, következik, hogy az a melegebb hónapokban sebesebben, a hidegebb hónapokban ellenben lassabban történik.

Midőn a nap tüzküllőit ráövellit a hegy taréjára, a jégár megindul. Lefelé haladása közben nem lévén képes azonban medrének minden kiszögelléseire és kanyarodásaihoz alkalmazkodni, helyenként meghasad. Hogy mily pokoli zugás és ropogás, tompa hang és éles fütty tölti be ilyenkor a levegőt és mily erős szél fu néha ezen tátongó mélységekből, csak az tudja, ki az ily tüneményeknél jelen volt. Az ily repedéseknek, melyek miatt a jégáron való járkalás veszélylyel is jár, mélysége csaknem elkerülhetetlen. Az Alpokban találtak 250, 300 sőt 500 méter mélységűeket is s így Európa legmagasabb építménye, a bécsi Szent-István torony háromszori magassága sem érhetné el fenekét.

A jégárok azonban nem utaznak egyedül. Azon omladványokat ugyanis, melyeket a szél, eső, fagy és más külbehatás a debrók oldalairól időnként letördel, hátokra veszik és szállítják az alantabb eső helyek, a szurdokok felé. Ezen letördelt részek morenáknak nevezetnek és sokszor 30—40 méter magasságot is elérnek.

Bárha a hóvonalon túl mindig hó esik is, azért nem minden, az örökös hóhatáron túl fekvő hegynek van jégárja. Ennek keletkezésén a hegy-magasságon kívül szükséges még, hogy tágas firmmedenczék alakulhassanak, a hegyhát szélessége; hogy nagy lecsapódások keletkezessenek,